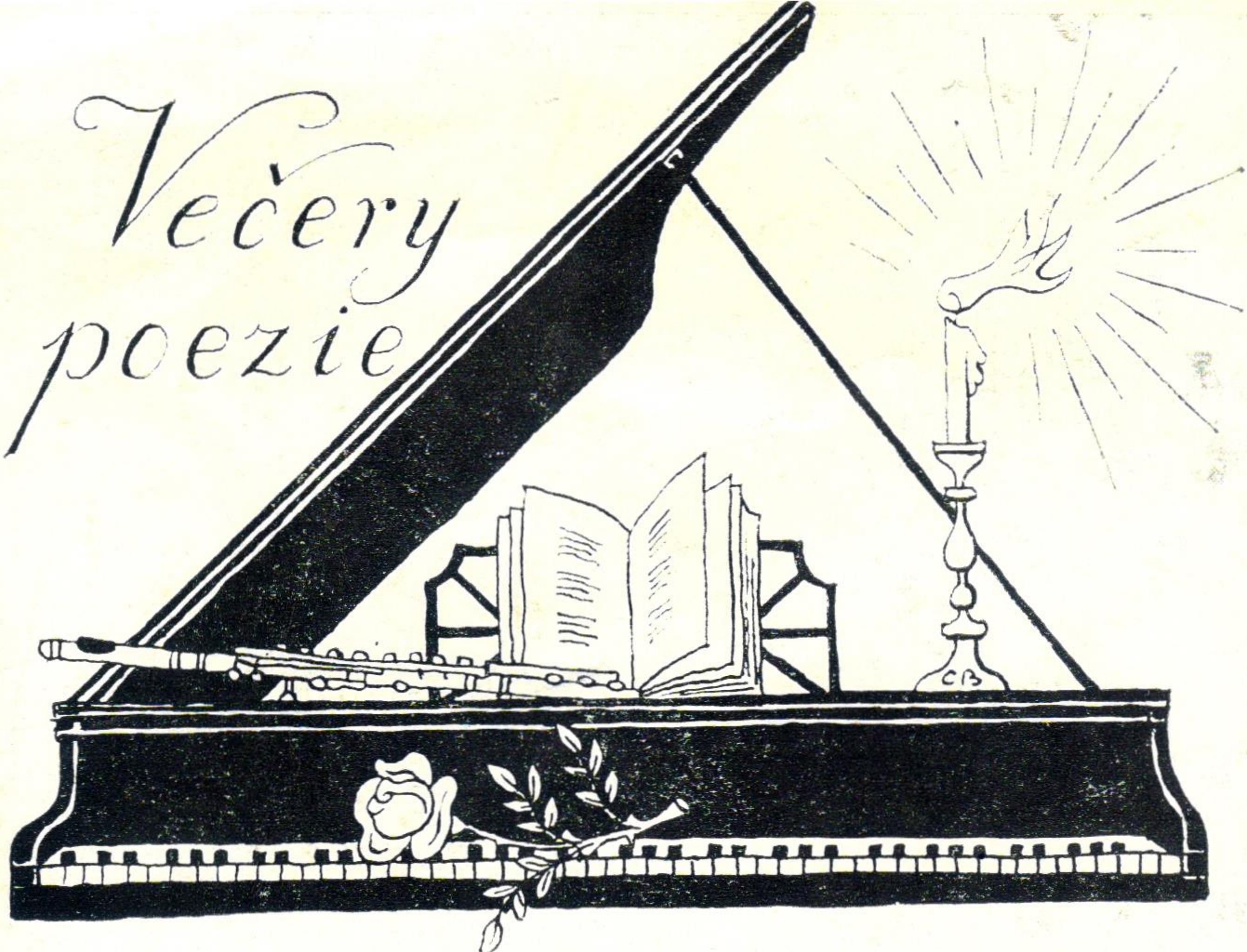

Večery poezie

p ř i s v í č k á c h

DŮM „U ZLATÉHO MELOUNA“
V MICHALSKÉ ULICI, PRAHA 1

UVÁDÍ DĚDA PAPEŽ

STÁLÍ HOSTÉ

LÍBA ZELENKOVÁ - MILUŠE ZOUBKOVÁ

HUDEBNÍ SPOLUPRÁCE

ZDENA KOŘÁNOVÁ - IRENA PLUHÁČKOVÁ

Se Zdenou KOŘÁNOVOU a Líbou ZELENKOVOU při chopinovském večeru „Fryderyk a Mariana“ v pražském paláci „U zlatého melouna“

NÁVRATY BABÍHO LÉTA

Psal se rok 1971. V chebské kavárně „Věčné světlo“ byl první můj večer poezie při svíčkách. VZPOMÍNKY NA FRÁŇU ŠRÁMKA.

„Ulicí šel jsem okolo Bertramky
a nahoře stanul na Černém vrchu.
Pak zakašlal zvonek, to snad, že měl rýmu,
a otevřel básník a pozval mne dále...“

Dnes má pořad 57 repríz. U klavíru se střídají Zdena Kořánová s Irenou Pluháčkovou.

„... a tam u toho okýnka, vysoko nad Prahou, pod sebou střechy domu „U dvou slunců“, jsem se naučil jako kluk první Nerudovy verše, které tehdy byly v čítánkách. Jmenovaly se „Dědova mísa“.

Nerudovský večer nazvaný PŘÍBĚHY STARÉHO PÁNA byl tehdy dalším pořadem. Smetanovu hudbu a Ostrčilův melodram hraje Zdena Kořánová. Pořad má 29 repríz.

U Nerudy jsem zůstal i po létech, když jsme s Líbou Zelenkovou připravili dopisový dialog Karoliny Světlé a Jana Nerudy, ROMÁN, KTERÝ JSME ZAPOMNĚLI. Patří dnes bezesporu k nejvyhledávanějším večerům.

„Vámi, pane, poznala jsem cit velký, ušlechtilý, mocný, tak mocný, že jsem jej nezapřela, stojíc na pranýři a cítíc, že země pod nohama mýma povoluje. Podletí uletělo, poslední sen zvald s posledními růžemi, kdo jich bude žet, uzrává-li místo nich zlatá žeň? Zraji s ní! Nechci být jen listem, ale květem na spanilém stromě mého národa...“

ROMÁN měl premiéru v roce 1984 a zatím byl proveden 42 X. Při některých představeních s hudbou zasloužilého umělce Jiřího Srnky.

Dosud nejvíce repríz má tradiční pořad ČESKÉ VÁNOCE, který měl premiéru v chebské kavárně. Přes sto repríz. Partnerkou je mi dnes Miluše Zoubková, u klavíru se střídají Zdena Kořánová s Irenou Pluháčkovou.

Miluše Zoubková byla mou partnerkou i ve večeru Juny Moricové VZPOMÍNKY NA BUDOUCNOST, který ve svém překladu připravila Hana Vrbová. Skladby S. Rachmaninova hrály na klavír střídavě obě klavíristky. Premiéra byla v roce 1982 a má 15 repríz.

V roce 1985 připravila večer Františka Halase JÁ SE TAM VRÁTÍM Hana Kofránková s hudbou zasloužilého umělce Jiřího Srnky, kterou hrála Irena Pluháčková. Večer měl 10 repríz.

FRYDERYK A MARIANA — „O lásce zpívám“ je poéma Kamila Bednáře s hudbou Fryderyka Chopina, kterou rok co rok opakujeme se Zdenou Ko-

S Miluší ZOUBKOVOU a Zdenou KOŘÁNOVOU při tradičním večeru „České vánoce“

řánovou a Líbou Zelenkovou v domě „U bílé labutě“ v Mariánských Lázních, kde v roce 1836 prožíval Chopin svou velkou lásku k Marianě Wodzinské. Pořad má po druhém nastudování k padesáti reprízám.

Zasloužilý umělec Ladislav Stehlík nám zanechal ve své ZEMI ZAMYŠLENÉ bohatý odkaz. Stále se k němu vracíme. V novém nastudování (KVETOUČÍ TRNKA) s Líbou Zelenkovou dosahuje již 86 repríz. „Poetické nálady“ Antonína Dvořáka hraje Zdena Kořánová.

Když se blížily osmdesáté narozeniny Stěpana Ščipačova, odpověděl mi na můj dopis a poslal několik u nás dosud neznámých veršů. Přebásnila mi je Hana Vrbová. SLOKY LÁSKY po druhém nastudování s Líbou Zelenkovou — jako intimní dialog — provedli jsme celkem 84X. „Roční doby“ Petra Iljiče Čajkovského hrají střídavě obě klavíristky. Původní premiéra byla v roce 1973, obnovena 1984.

„KYTICE Karla Jaromíra Erbena, to byla první knížka, kterou dal můj tatínek k Vánocům 1910 své nastávající ženě... tu knížku mám velice rád.“

S hudbou Zdenka Fibicha, kterou hraje Irena Pluháčková, má Erbenova KYTICE za sedou 22 repríz po obnovené premiéře v roce 1981.

VÝHLED ZABYDLENÝ VZPOMÍNKAMI národního umělce Jana Pilaře měl svou premiéru v roce 1977. Od té doby byl na našem repertoáru a dosáhl 39 představení. „Vzpomínky“ a „Barkaroly“ národního umělce Vítězslava Nováka hraje Zdena Kořánová střídavě s Irenou Pluháčkovou.

ZPĚV DOMOVA — PRO MAMINKU je titul veršů národního umělce a nositele Nobelovy ceny Jaroslava Seiferta. Písně a doprovodnou hudbu Miloše Janoty hrají střídavě obě klavíristky. Premiéra byla v roce 1981 a dodnes má 45 repríz.

Čapkova FRANCOUZSKÁ POEZIE byla poprvé provedena pro Společnost bratří Čapků ve Smetanově Muzeu v Praze v roce 1983. Partnerkou mi byla Hana Kofránková, Preludia Clauda Debussyho hrála Zdena Kořánová. Pořad jsme dělali celkem desetkrát.

V roce 1984 měl premiéru pořad mladé poezie národního umělce Františka Kožíka MODRÉ DEŠTĚ. Při spisovatelových osmdesátinách v roce 1989 byla již dvanáctá repríza. Hudbu Leoše Janáčka hraje Irena Pluháčková, partnerkou je Miluše Zoubková, které dala podnět k připravení tohoto večera.

Příležitostný pořad HOVORY O ŽENÁCH A UMĚNÍ je probírka české poezie oslavující ženy. Partnerkou je mi Irena Pluháčková, která hraje melodramy Emila Axmanna a J. B. Foerstra. Zatím jsme jej uvedli při dvojím nastudování celkem 48krát.

Národní umělci František KOŽÍK a Martin RŮŽEK s Irenou PLUHÁČKOVOU o přestávce jubilejního pořadu „Modré světlo“ v paláci „U melouna“

K 90. výročí narození Mariny Cvetajevové jsme uvedli na podzim 1982 pořad, který připravila a přeložila Hana Vrbová s titulem PRAŽSKÉ VIGILIE s hudbou P. I. Čajkovského, B. Smetany a F. Chopina. Partnerkou mi byla Miluše Zoubková, na klavír hrály střídavě obě klavíristky. Uvedeno bylo celkem 4X.

Ke svým šedesátinám jsem kdysi připravil vzpomínkový večer CESTA K DIVADLU, k němuž se stále vracím. Premiéra byla v Chebu v roce 1976 a zatím jsem jej provedl ve 32 reprízách.

O pět let později a pak s malou změnou i po deseti letech, tedy když jsem musel myslet na to, že je mi už sedmdesát let, jsem připravil pokračování, O TĚCH, KTERÉ JSEM POTKAL CESTOU, později nazvané VĚČNÝ KYCHOT. Hostem večera je mi má první partnerka z let 1938—45 — Líba Zelenková. Premiéra byla ve Františkových lázních v roce 1984 a dnes má již 26 repríz. Klavírní doprovod hrají střídavě obě klavíristky.

„Když mi bylo asi deset let, chodili k nám tatínkovi přátelé — a to byla vlastně celá „Červená sedma“, poválečný kabaret, který tehdy už dohasínal. Ale u nás žil dál. To se muzicírovalo, zpívalo a vyprávělo a malý klouček poslouchal za dveřmi a natahoval uši, aby mu nic neuniklo, i když tomu většinou nerozuměl...“

Ve společných vzpomínkách s Líbou Zelenkovou se snažíme pokračovat. Proto jsme uvedli znovu ZPOVĚĎ BÁSNÍKA, která v divadelní formě spatřila světlo světa ve studiu ČIN v roce 1942 na našem jevišti ve Smečkách. Dnes nese podtitul: Dialog dvou starých komediantů z veršů a parafrází Františka Villona. Poprvé jsme ji provedli „U zlatého melouna“ v Michaliské ulici v roce 1986 a má zatím 6 repríz.

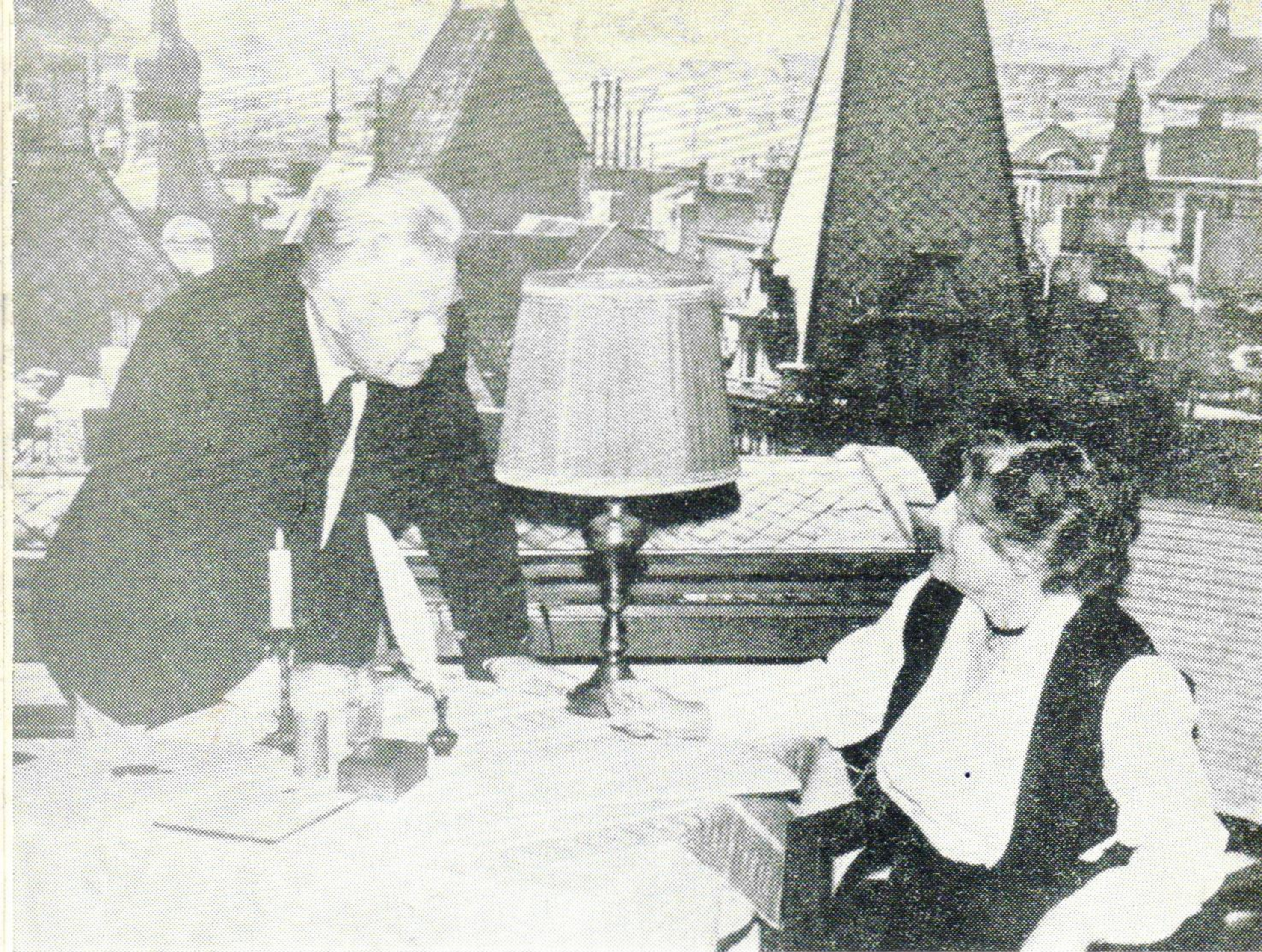
Poslední náš pořad, který měl svou premiéru v říjnu 1989 v Kralovicích, je pokračováním vzpomínek s Líbou Zelenkovou na začátky naší společné cesty k divadlu. Pojmenovali jsme ho NÁVRATY BABÍHO LÉTA a mně se zdá, že to bude můj pořad poslední. Zatím byl proveden 2X.

„Společným jmenovatelem našeho vzpomínání je láska. Neboť lásku jsme pociťovali ve své práci, k níž jsme s láskou přistupovali a jejímž výsledkem byl pocit neskonaleho štěstí...“

Do konce roku 1989 mají VEČERY POEZIE PŘI SVÍČKÁCH za sebou více než 1200 pořadů. Do nich započítávám i ty, které byly provedeny v době mého chebského působení na území západních Čech.

Léta ubíhají a jednou ubyde i sil. A přece bych si vroucně přál, aby se Večery poezie dočkaly dvaceti let své existence na podzim 1991. A co bude dál?

„Pokud budeme slyšet to ticho při pořadu a po něm vidět tleskající ruce a někdy i snad zvlhlé oči diváků, bude to znamenat, že je v nás

S Líbou ZELENKOVOU při dopisovém dialogu Karoliny Světlé a Jana Nerudy „Román, který jsme zapomněli“

dosud ta zázračná moc strhnout posluchače, aby šel s námi a s naším příběhem...”

To říkáme s Líbou Zelenkovou v závěru posledního pořadu, ale opakujeme si to vždy po ROMÁNU, KTERÝ JSME ZAPOMNĚLI. A já na to v duchu myslím několikrát denně...

Déda PAPEŽ

HEREC NEODCHÁZÍ DO PENZE

Nikdy jsem ho neviděl na jevišti a dodnes toho lituji. Nikdy jsem ho neviděl, ale slyšel jsem tolik o jeho Learovi, Illovi, že to stačilo k obdivu a zájmu. Léta jsme se neznali, až mi jednou přišla pozvánka na jeho pořad v Praze v paláci „U melouna“.

Klavír se zdviženou ozvučnou deskou, na něm hořící svíce s jasně zářivým plamenem, vedle rozevřená kniha poezie a na klávesách položená růže. Znaky poezie, světla, hudby a krásy. Znaky večerů, které chystá svým vděčným divákům už po léta Déda Papež.

Před deseti lety odešel ze scény Západočeského divadla v Chebu, ale naštěstí neodešel z očí diváků. Vrátil se k svým celoživotním láskám: hudbě a poezii. Odešel kdysi k divadlu, jak říká, z lásky k divadlu a ze stejného důvodu odtud i odešel, když cítil, že by mu už nemohl dát všechny síly, které dnešní divadlo potřebuje.

Naštěstí má stále nepřeberné množství elánu, zkušeností a hereckého kouzla, kterým i dnes fascinuje posluchače svých večerů poezie.

Intimní sál s několika stoly, ztichlí diváci v křeslech, někteří z nich před sebou sklenku vína. Přichází On. V černém obleku, s trochu bohémskou „mašlí“ pod límcem bělostné košile, přehlédne diváky vlídným a pokorným pohledem přítele, rozsvítí na stolech přichystané svíčky, zhasne chladné světlo elektrických žárovek a tím okamžikem, tím prostým proměněním světla s ním vstoupíte do jiného světa, světa poezie.

„Přednáší a mluví doprovodné texty z paměti. Samozřejmě vstupuje mezi posluchače, prochází mezi nimi a vdechuje jim verše přímo do tváře. S černou stužkou u krku je tak trochu recitátorem romantického ražení. Za to všechno ho mají básníci rádi...” Obdivná slova o něm řekli i napsali mnozí autoři, i kolegové z divadel.

Mimochodem, na sklonku roku 1938 jako student založil divadlo ČIN, je muž řediteloval, které vedl a v němž hrál! Nejdříve v Umělecké Besedě na Malé Straně a pak v prostorách dnešního Činoherního klubu. A jaké

Při mém prvním pořadu VZPOMÍNKY NA FRÁŇU ŠRÁMKA v kavárně „věčné světlo“ v Chebu

to muselo být divadlo, když v něm spolu s ním hráli — začínali Martin Růžek, Jiří Sovák, Václav Voska, Miroslav Macháček, Štěpán Skaslý, hudbu skládal Jan Panenka atd.

Divadlo legenda — bohužel téměř zapomenutá.

I o něm v jednom ze svých pořadů mluvím, o něm a O těch, které jsem potkal cestou. Některé z nich si zve jako hosty. A nejen je, ale i mladé herce, výtvarníky. Jako milovník výtvarného umění pořádá drobné putovní výstavky převážně mladých výtvarníků, které s poezií přibližuje svým návštěvníkům.

Ale i grafika a obrázky korespondují s jeho večery poezie: Sloky lásky, Zpěv domova pro maminku, Román, který jsme zapomněli, Já se tam vrátím, Francouzská poezie Karla Čapka a především jeho pořadem nejmilovanějším a přiznám se, i mně nejbližším pořadem, který nás před léty seznámil a pokračoval pak v jeho útulném pražském bytě dalšími vzpomínkami na Fráňu Šrámka, kterého osobně poznal a jako student i navštěvoval. Kolik těch pořadů je?

Usmívá se při vzpomínce na nedávno přestálou nemoc. Tutéž otázku mu totiž dal i jeho ošetřující lékař, když ho nabádal k zvolnění pracovního tempa. Kolik pořadů musíte znát takhle zpaměti? S kolika vystupujete? Čtyřmi, pěti?

Dvacet, pane doktore, usmál se Papež — a všechny zpaměti.

Tak to se divím, že jste ještě živej — opáčil doktor.

Déda Papež je naštěstí až moc živej a věřím, že bude ještě dlouho těšit svými večery poezie obecenstvo. Protože opravdový herec do penze neodchází, i když je mu sedmdesát, jako bylo koncem dubna jemu.

„Přišly chvíle,“ jak říká Déda Papež, „kdy člověk začíná se svým životem účtovat. I já se obracím zpět a hledám. Mnoho krásných střepinek jsem si na té cestě nahlédl a z nich teď skládám mozaiku svých vzpomínek. Kamínky, které nebyly pěkné, odhazuji. Zůstávají tedy i prázdná místa. Jako v životě. Ale obraz je skoro hotový. Krása a láska jsou jeho středem, splynuly v jedno. Poznal jsem mnoho krásných lidí.“ Tak vznikl i jeho pořad O těch, které jsem potkal cestou.

Pořad plný lidské moudrosti, humoru a poezie.

Poezie, kterou v jeho podání takto ocenila Antonie Hegerlíková: „Whitman napsal: Aby existovali velcí básníci, musí existovat i velcí čtenáři. Já do dávám i velcí interpreti poezie. Jedním z nich je Déda Papež. Poslechněte si ho, bude vám to stát za to.“

Josef BOUČEK

(Zkráceně přetištěno z časopisu SCÉNA — červen 1986.)